

Les esmocadores

Durant més de tres-cents anys un dels objectes més familiars en la vida domèstica fou aquesta mena d'instrument semblant a unes tisores que s'anomena "esmocadora". L'esmocadora servia per "mocar", és a dir, per tallar i retirar el ble cremat de les candeles.

La candela és un dels sistemes d'il·luminació artificial més antics, encara que el seu ús només va popularitzar-se a partir del segle XVI. Amb tot, aleshores la vida de la gent continuava regint-se per la sortida i la posta del sol.

La qualitat de la llum emesa depenia del material de la candela, que era bàsicament de dos tipus: de sèu i de cera. Les candeles de sèu eren les més populars per ser molt barates, ja que es confeccionaven amb greix d'animal adquirit als escorxadors municipals. Eren, però, d'una qualitat molt pobra i amb una llum d'intensitat baixa

que fumejava abundantment, desprenia una olor forta i es fonia amb rapidesa. Les candeles de cera eren, en canvi, molt preuades per tenir una llum brillant i lluminosa i produir menys fum. Normalment es confeccionaven amb cera importada del nord de l'Àfrica, d'Orient o del Bàltic, en conseqüència el seu cost econòmic era molt elevat, per la qual cosa quedaren relegades a usos molt concrets, com ara

Còpia de Joos van Cleve (doc. entre 1511 i 1540). Sant Jeroni a l'estudi. Galleria di Palazzo Bianco, Gènova. A la dreta, un candeler amb una espelma i una esmocadora.

les cerimònies religioses o bé el consum de luxe.

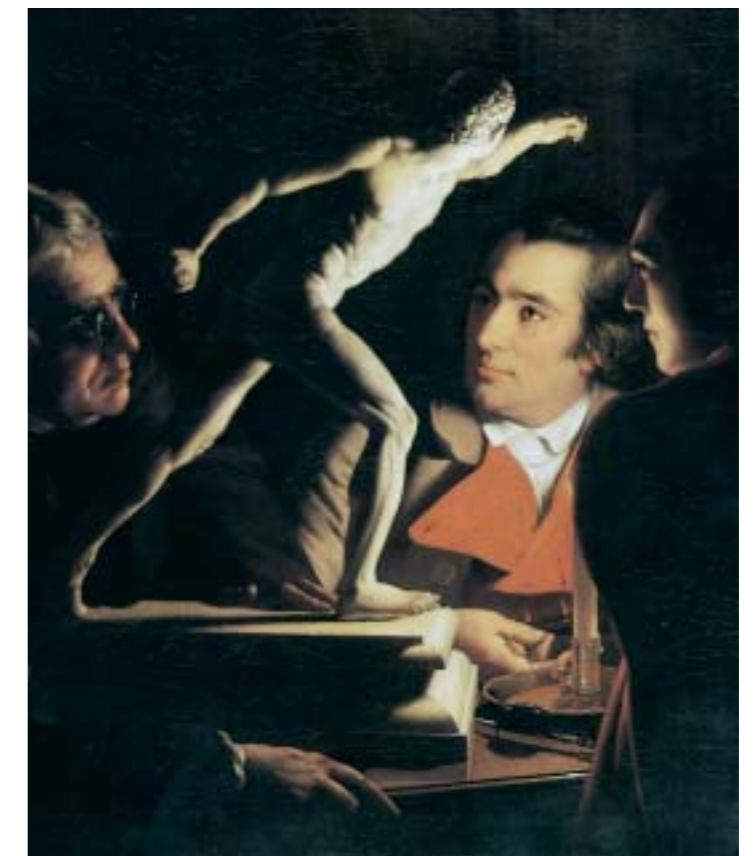
Les unes i les altres necessitaven ser mocades, amb major o menor freqüència, per tal de retirar el ble cremat que afavoria tant la consumició de la candela com l'aparició del fum i l'olor, i així espavilar la flama i aconseguir una millor il·luminació. Per poder-ho fer amb comoditat es varen crear les esmocadores, que són unes tisores amb les dues làmines acabades en pinça i un petit dipòsit, de manera que una làmina talla el ble cremat i l'altra el recull. La primera làmina té una placa per subjectar el ble dins el dipòsit. Les esmocadores es documenten per primera vegada al segle XVI i a la fi del XVII ja apareixen als inventaris domèstics ordinaris.

Al llarg del segle XVIII i fins a la segona meitat del XIX foren moltes les millores enginyoses aplicades a les esmocadores, algunes més pràctiques que d'altres: plaques mòbils, rodets i tot tipus de mecanismes. De la mateixa manera, com la majoria d'objectes domèstics, se'n varen fabricar en versions de material més senzill i ordinari, en ferro o coure, o més luxós, generalment en plata treballada.

L'aparició de les làmpades de querosè i d'oli de parafina, a la segona meitat del XIX, va anar arraconant progressivament l'ús de la candela i, per tant, l'ús de les esmocadores.

Altres lectures,
altres mirades

MFM S-1228
a S-1268

J. Wright. Tres homes mirant el Gladiador Borghese a la llum d'una candela. C.1765. Col. part. Sobre la taula, entre l'escultura i la palmatòria, pot identificar-se una esmocadora.